

An abstract, complex geometric wireframe structure composed of thin brown lines. It features a series of interconnected polygons and planes, creating a three-dimensional, crystalline or architectural form. The structure is positioned in the upper half of the page, extending from the left towards the right and slightly downwards.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ - ΤΣΙΜΟΥΡΔΑΓΚΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ - ΒΟΡΕΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Πολυτεχνική Σχολή

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική Εργασία – Εξάμηνο 10ο

Επιμέλεια: **Παπαγιάννη Αλεξάνδρα, Τσιμουρδάγκας Χρυσόστομος**

Επίβλεψη: **Σπύρος Παπαδόπουλος**

**Κέντρο Διαχείρισης και Έρευνας
Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου – Βορείων Σποράδων**

Το θέμα της διπλωματικής εργασίας είναι ο σχεδιασμός και ένταξη ενός συνόλου κτιριακών εγκαταστάσεων σε κατάλληλη τοποθεσία του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου – Βορείων Σποράδων στο οποίο θα συγκεντρώνονται και θα πραγματοποιούνται όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτό. Προτείνεται, δηλαδή, η δημιουργία ενός κέντρου στο οποίο θα στεγάζονται μαζί ο Φορέας Διαχείρισης και η Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας (ΜΟm). Κάθε ενότητα θα λειτουργεί αυτόνομα και θα περιλαμβάνει τους χώρους που απαιτούνται. Στην ενότητα του Φορέα Διαχείρισης θα υπάρχουν γραφειακοί χώροι και εργαστήρια ενώ στη ΜΟm μονάδα περίθαλψης και αποκατάστασης φωκιών. Βοηθητικοί χώροι όπως αμφιθέατρο, βιβλιοθήκη και προβλήτα θα μοιράζονται από κοινού. Παράλληλα, το κέντρο αυτό θα αποτελεί και την είσοδο για το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου – Βορείων Σποράδων. Οι επισκέπτες θα μπορούν να ενημερωθούν για το πάρκο μέσα από τους εκθεσιακούς χώρους του Φορέα και της ΜΟm και στη συνέχεια να μεταβούν στο ίδιο το πάρκο. Στόχος της ίδρυσης αυτού του κέντρου είναι η συνεισφορά στη σωστή και αποτελεσματική τέλεση όλων των ενεργειών που σχετίζονται με το πάρκο και, παράλληλα, στην ανάπτυξη του οικοτουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων μέσα στο όλο σύστημα του.

UNIVERSITY OF THESSALY

Engineering School

Department of Architectural Engineering

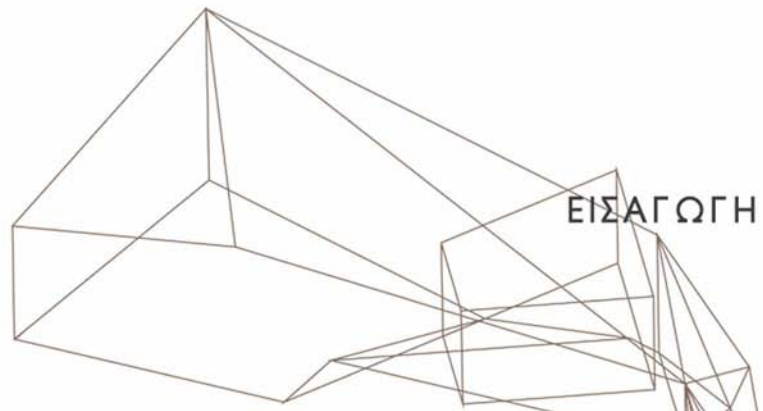
Thesis project – 10th Semester

Students: **Papayianni Alexandra, Chrysostomos Tsimourdagkas**

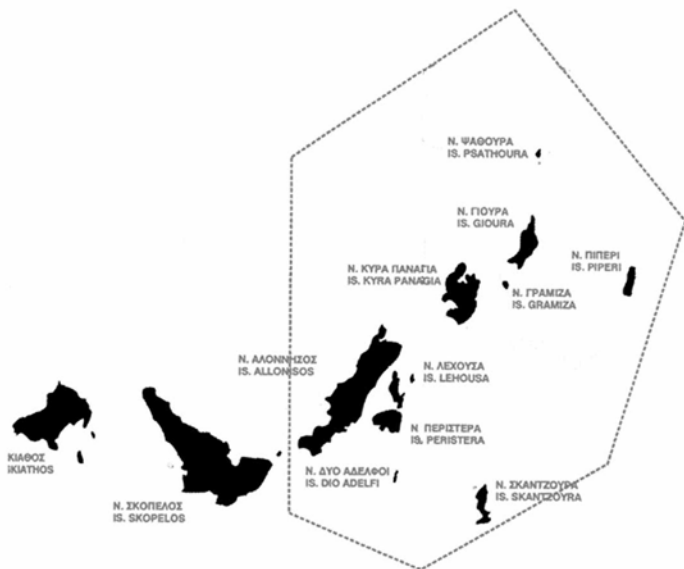
Supervisor: **Spyros Papadopoulos**

**Administration and research center
of the National Marine Park of Alonissos, Northern Sporades**

The theme of the thesis project is an Administration and research center of the National Marine Park of Alonissos, Northern Sporades at Gerakas Bay. The purpose of the creation of the center is to support scientific activities related to the study of monachus-monachus seals, which become extinct, and, in general, the ecosystem within the Park. It will be equipped with offices, laboratories, a conference room, a library. It will also be used as an exhibition and public information center. Inside it, there will be the MO+m pavilion. MO+m is the greek society for the study and protect of the monk seals. The pavilion, apart from exhibition spaces, will have houses, close to the sea, a rescue center and freezers for preserving samples. Next to the main building, there will be additional installations such as an observatory and a marine.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Βόρειες Σποράδες είναι ένα σύμπλεγμα νησιών, που βρίσκεται στο βορειοδυτικό Αιγαίο. Η περιοχή περιλαμβάνει την Αλόννησο, που είναι το μόνο κατοικούμενο τμήμα της, και μικρότερα νησιά και νησίδες (Περίστερα, Κυρα Παναγιά, Γιούρα, Ψαθούρα, Σκάντζουρα, Πιπέρι) που δεν κατοικούνται, με εξαίρεση κάποιους φύλακες και περιστασιακούς βοσκούς. Το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής (94%) καλύπτεται από θάλασσα. Σε πολλές χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές του νησιωτικού συμπλέγματος έχουν διατηρηθεί στοιχεία αδιατάρακτης φύσης που αποτελούν καταφύγιο για σημαντικό αριθμό φυτών και ζώων. Ανάμεσα σ' αυτά είναι και η μεσογειακή φώκια *Monachus monachus*, ένα από τα πιο σπάνια θηλαστικά του πλανήτη. Τα ζώα αυτά βρίσκονται στην κορυφή της τροφικής πυραμίδας και η παρουσία τους αποτελεί δείκτη υγείας του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Το είδος, όμως, είναι εξαιρετικά απειλούμενο. Στην περιοχή καταγράφονται κατά μέσο όρο 7 με 8 γεννήσεις το χρόνο, οι περισσότερες από τις οποίες γίνονται στο νησί Πιπέρι.

Η σημαντικότητα του οικοσυστήματος της περιοχής από βιολογική και πολιτισμική άποψη, ώθησε την ελληνική πολιτεία στο να ανακηρύξει την περιοχή ως προστατευόμενη και να ιδρύσει, το 1992, το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων, το πρώτο εθνικό θαλάσσιο πάρκο στην Ελλάδα. Το πάρκο έχει περίμετρο 180 χιλιόμετρα και καταλαμβάνει μία έκταση 2.200 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Ο κύριος σκοπός της ίδρυσής του είναι η προστασία του οικοσυστήματος με παράλληλη ορθολογική ανάπτυξη της Αλοννήσου.

Για την υλοποίηση του στόχου προστασίας και ανάδειξης του θαλάσσιου πάρκου θεωρήθηκε απαραίτητο στην ευρύτερη περιοχή προστασίας του να υπάρχουν επιμέρους ζώνες όπου θα ισχύουν καθεστώτα διαφορετικά από αυτό της ευρύτερης ζώνης που ανήκουν. Η Ζώνη Α ή Ζώνη Γενικής Χρήσης περικλείει τους κρίσιμους επιμέρους βιότοπους όπου ισχύουν απαγορεύσεις και κανόνες που έχουν σκοπό την διατήρηση της φυσικότητας σε

περιβαλλοντικά πλαίσια. Η ζώνη αυτή περιλαμβάνει τα νησιά Αλόνησος, Περιστέρα, Σκάντζουρα, Κυρά Παναγιά, Γιούρα και Ψαθούρα. Η Ζώνη Β ή Ζώνη Προστασίας βρίσκεται στο κέντρο του υπό προστασία οικοσυστήματος, αποτελεί τον πυρήνα του πάρκου. Σ' αυτήν ισχύουν απαγορεύσεις για απόλυτη προστασία ειδών και βιοτόπων. Στη ζώνη αυτή ανήκει το νησί Πιπέρι.

Για την οργάνωση των ενεργειών διαχείρισης και έρευνας του συγκεκριμένου πάρκου αλλά και άλλων παρόμοιων, όπως είναι το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου, ψηφίστηκαν νόμοι επί σειρά ετών, σύμφωνα με τους οποίους, μπορούν να συνιστώνται ειδικές υπηρεσίες που έχουν την έδρα τους κοντά στα προστατευόμενα αντικείμενα με σκοπό την αποτελεσματικότερη προστασία και διατήρησή τους. Παρέχεται δηλαδή, από το νομοθέτη η δυνατότητα σύστασης ειδικών δημόσιων αποκεντρωμένων υπηρεσιών που θα στελεχώνονται με ειδικευμένο διοικητικό, τεχνικό και επιστημονικό προσωπικό. Οι

υπηρεσίες αυτές θα ονομάζονται Φορείς Διαχείρισης, θα κατοικοεδρεύουν στις προστατευόμενες περιοχές και θα ασκούν εκ του σύνεγγυς δημόσια εξουσία. Μεταξύ άλλων, θα μεριμνούν για την εφαρμογή της ισχύουσας ειδικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας, θα εισηγούνται μέτρα και ρυθμίσεις για τη βελτίωση της παρεχόμενης προστασίας, θα επιβάλλουν όρους και περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για τη διατήρηση και βελτίωση του βιοτόπου. Η στελέχωση των συνιστώμενων ειδικών υπηρεσιών μπορεί να γίνει με μικτό τρόπο: α. με διορισμό μόνιμων δημόσιων υπαλλήλων και β. με προσλήψεις ειδικών επιστημόνων ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Στην περίπτωση του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων ο Φορέας Διαχείρισης συστάθηκε, τελικά, το 2002 και έχει αρχίσει να εκτελεί τις ενέργειές του. Όμως, ως σήμερα στερείται την ύπαρξη κατάλληλων κτιριακών υποδομών κοντά στο πάρκο, όπως ορίζεται από τη νομοθεσία. Μια από τις άμεσες προτεραιότητες του, λοιπόν, είναι η εξασφάλιση μιας μόνιμης έδρας με τις

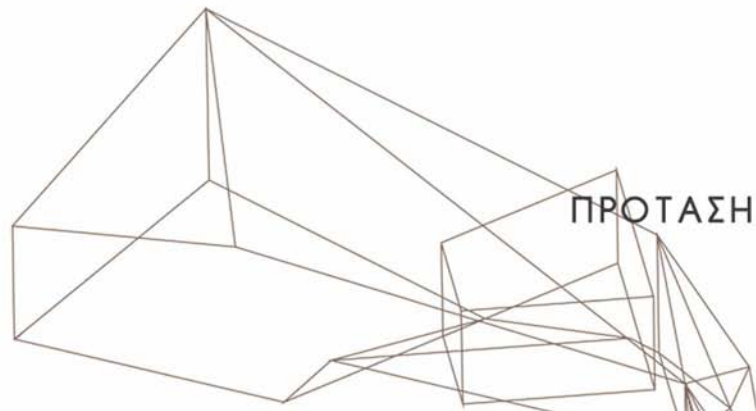
κατάλληλες εγκαταστάσεις.

Παράλληλα με το Φορέα Διαχείρισης έχουν δημιουργηθεί και δραστηριοποιηθεί οργανώσεις, κυρίως μη κρατικές, με στόχο την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος μέσω ειδικών ενεργειών. Μια από τις πιο αξιόλογες οργανώσεις, η οποία εξειδικεύεται στην προστασία του σημαντικότερου στοιχείου του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων, είναι η Εταιρεία για τη Μελέτη και Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας (MOM). Πρόκειται για μια ελληνική, μη κερδοσκοπική, μη κυβερνητική περιβαλλοντική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε το 1988 από μια ομάδα βιολόγων ερευνητών του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Στόχοι της MOM είναι η μελέτη και η απόκτηση γνώσης για τη βιολογία, την οικολογία και τη συμπεριφορά του είδους και η προστασία του με κάθε νόμιμο μέσο. Οι πόροι της προέρχονται από συνδρομές και δωρεές των χιλιάδων μελών και υποστηρικτών της δράσης της, από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και από τις συνεργασίες της με την

πολιτεία, κυρίως, πλέον, με το Φορέα Διαχείρισης του πάρκου, και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ΜΟm, σήμερα, διαθέτει εγκαταστάσεις στην Αλόνησο για την πραγματοποίηση των δράσεών της, όπως είναι το κέντρο περιθαλψής και επανένταξης φωκιών, το κέντρο ενημέρωσης κοινού καθώς και γραφειακούς χώρους. Οι εγκαταστάσεις, όμως, αυτές είναι πρόχειρα στημένες σε διάφορα σημεία του νησιού και πολλές από αυτές δεν λειτουργούν αποτελεσματικά. Ανάμεσα στα σχέδια της ΜΟm είναι και η δημιουργία ενός οργανωμένου χώρου ο οποίος θα συγκεντρώνει όλες τις επιμέρους λειτουργίες της.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την ανάγκη του νεοσύστατου Φορέα Διαχείρισης να δημιουργήσει υποδομές στις οποίες θα έχει την έδρα του και θα μπορεί να διεκπεραιώνει όλες τις ενέργειές του, καθώς και τα σχέδια της ΜΟm για την υλοποίηση ενός πλήρως εξοπλισμένου χώρου για τις λειτουργίες της, προέκυψε το θέμα της διπλωματικής εργασίας: ο σχεδιασμός και ένταξη ενός συνόλου κτιριακών εγκαταστάσεων σε κατάλληλη τοποθεσία του πάρκου στο οποίο θα συγκεντρώνονται και θα πραγματοποιούνται όλες οι δραστηριότητες που σχετίζονται με αυτό. Προτείνεται, δηλαδή, η δημιουργία ενός κέντρου στο οποίο θα στεγάζονται μαζί ο Φορέας Διαχείρισης και η ΜΟm. Κάθε ενότητα, όμως, θα λειτουργεί αυτόνομα και θα περιλαμβάνει τους χώρους που απαιτούνται. Στην ενότητα του Φορέα Διαχείρισης θα υπάρχουν γραφειακοί χώροι και εργαστήρια ενώ στη ΜΟm μονάδα περιθαλψής και αποκατάστασης φωκιών. Βοηθητικοί χώροι όπως αμφιθέατρο, βιβλιοθήκη και προβλήτα θα μοιράζονται από κοινού. Παράλληλα, το

κέντρο αυτό θα αποτελεί και την είσοδο για το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Αλοννήσου - Βορείων Σποράδων. Οι επισκέπτες θα μπορούν να ενημερωθούν για το πάρκο μέσα από τους εκθεσιακούς χώρους του Φορέα και της ΜΟμ και στη συνέχεια να μεταβούν στο ίδιο το πάρκο.

Στόχος της ίδρυσης αυτού του κέντρου είναι η συνεισφορά στη σωστή και αποτελεσματική τέλεση όλων των ενεργειών που σχετίζονται με το πάρκο και, παράλληλα, στην ανάπτυξη του οικότουρισμού και άλλων δραστηριοτήτων μέσα στο όλο σύστημα του.

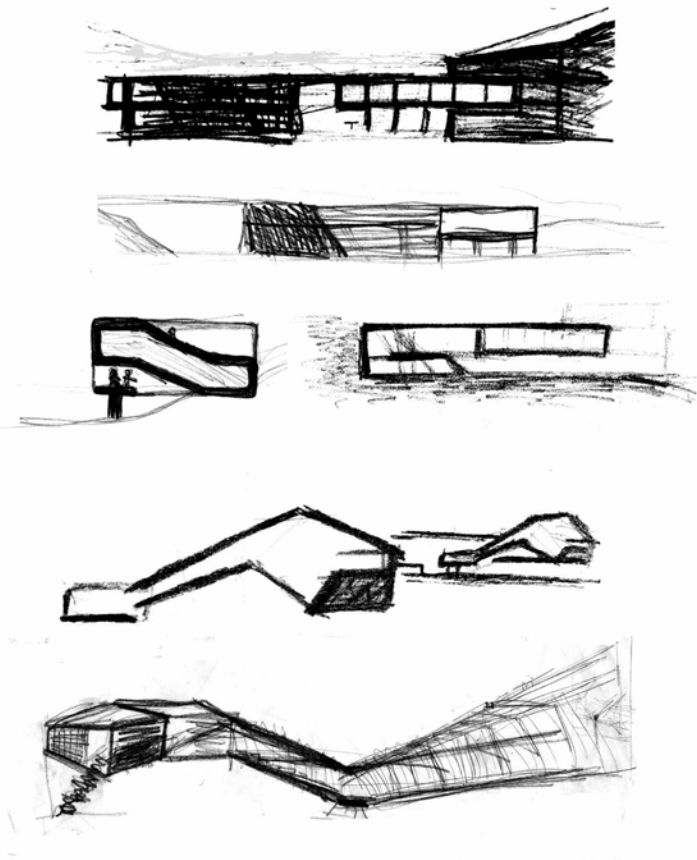
Κατάλληλη τοποθεσία για την εγκαθίδρυση του κέντρου κρίθηκε ο Όρμος Γέρακα, ο οποίος βρίσκεται στο βόρειο άκρο της Αλοννήσου. Το κύριο πλεονέκτημα της περιοχής αυτής είναι η στρατηγική της θέση σε σχέση με το πάρκο. Επιπλέον, το έντονο ανάγλυφό της, αλλά και η απόστασή της από κατοικημένες και τουριστικές περιοχές του νησιού, την καθιστούν ιδανική για τέτοιου είδους χρήσεις. Για το λόγο αυτό, άλλωστε,

είχε γίνει παλιότερα και μια προσπάθεια δημιουργίας βιολογικού σταθμού εκεί, ο οποίος όμως δεν λειτούργησε ποτέ λόγω προβλημάτων στην οργάνωση των χώρων του.

Πιο συγκεκριμένα, το κτίριο επιλέχθηκε να τοποθετηθεί σε ένα φυσικό κολπίσκο με αμμουδιά μέσα στο μεγάλο όρμο, λόγω, κυρίως, της ανάγκης της ΜΟμ να μεταφέρει εύκολα τις φώκιες για νοσηλεία και να διοχετεύει θαλασσινό νερό στις δεξαμενές της μονάδας περιθαλψής. Ακόμη το σημείο αυτό αποτελεί το τέλος μιας πορείας η οποία διασχίζει όλο το νησί κατά μήκος και κρίνεται κατάλληλο για την αρχή μιας νέας που θα οδηγεί στο θαλάσσιο πάρκο.

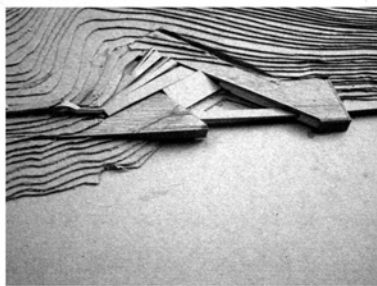
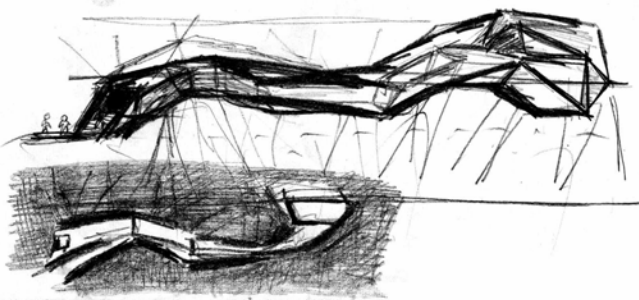
Βασική ιδέα για τον σχεδιασμό της μορφής του κτιρίου αποτέλεσε η σχέση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης με τη ΜΟμ σε επίπεδο δραστηριοποίησης; ο Φορέας Διαχείρισης, ως δημόσιος φορέας, ακολουθεί πάγιους κανόνες και οι διαδικασίες εξέλιξής του γίνονται με αργούς ρυθμούς, ενώ η ΜΟμ, ως

ανεξάρτητη οργάνωση, δρα αυτόβουλα και πιο ευέλικτα. Οι διαφορές αυτές μεταφέρθηκαν στον σχεδιασμό των δύο ενότητων του κτιρίου, τόσο σε επίπεδο μορφής, όσο και σε επίπεδο κατασκευής. Η ενότητα του Φορέα Διαχείρισης αποτελεί έναν συμπαγή όγκο τον οποίο διατρυπούν οι δυναμικές επιφάνειες της ΜΟμ και το όλο σύνολο εντάσσεται στη μορφολογία της περιοχής.

Η πρόσβαση στο κέντρο γίνεται μέσω μιας διαμορφωμένης πορείας. Στην αρχή αυτής της πορείας υπάρχει ένα μικρό διώροφο κτίριο του οποίου το ισόγειο χρησιμοποιείται ως εστιατόριο - καφετέρια για τους επισκέπτες της περιοχής και ο όροφος ως ξενώνας για διαμονή ατόμων, κυρίως επιστημόνων, που εργάζονται προσωρινά στο κέντρο. Η πορεία στη συνέχεια ακολουθεί τη γεωμετρία του εδάφους και σταδιακά βυθίζεται για να φτάσει στην είσοδο του κέντρου.

Ο εισερχόμενος στο κτίριο έχει τη

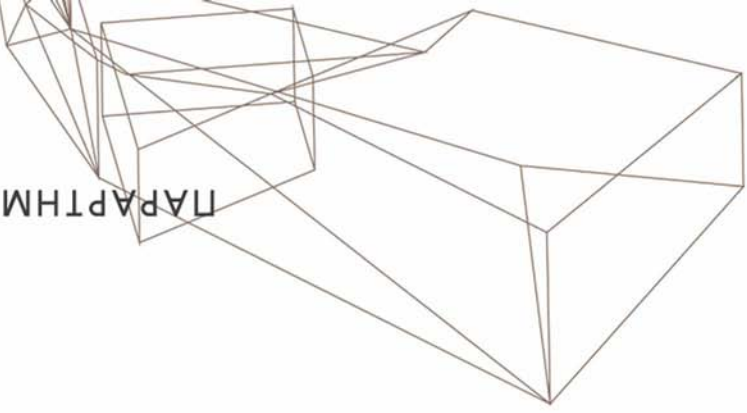

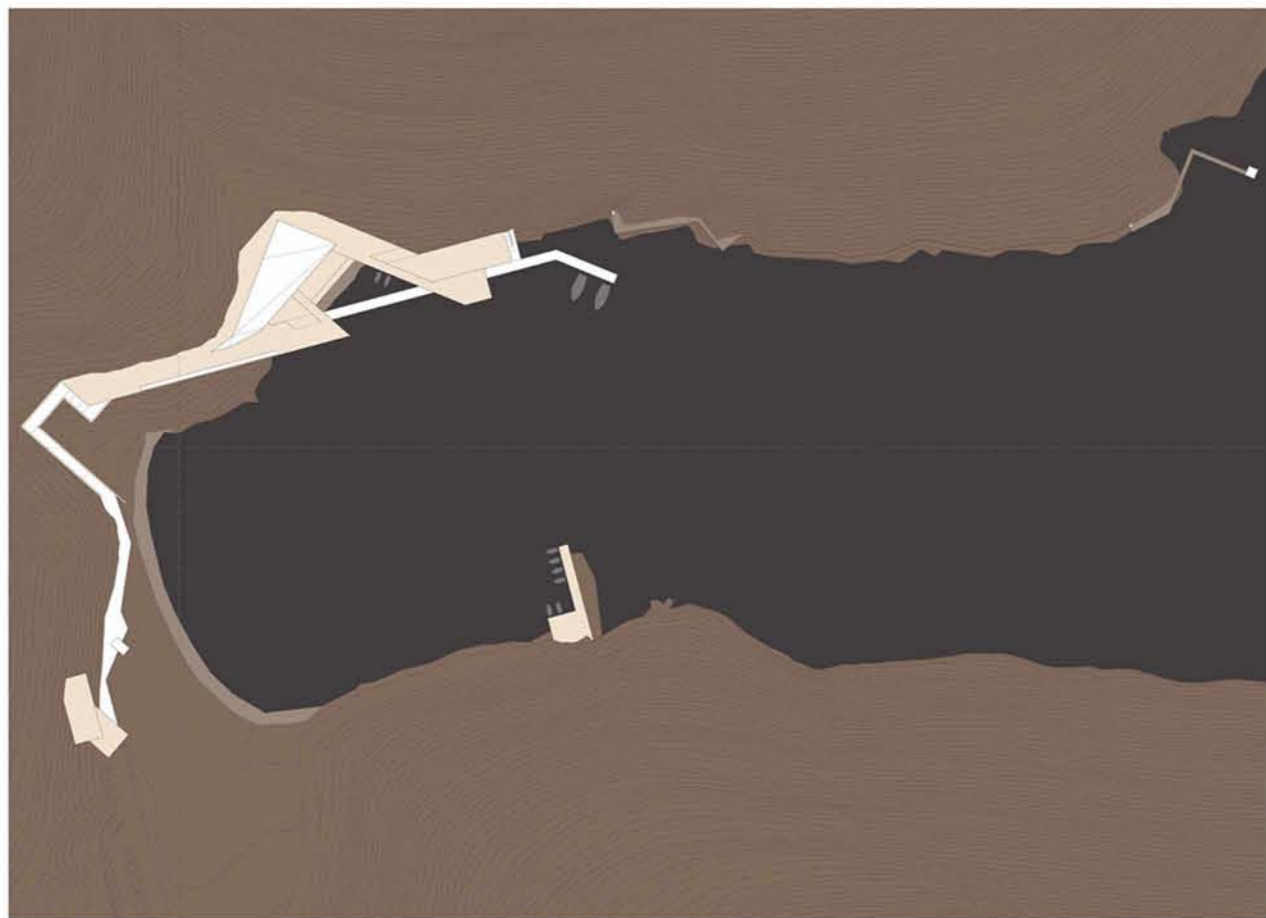
δυνατότητα να ακολουθήσει πορείες στις οποίες εξελίσσονται οι εκθέσεις του Φορέα Διαχείρισης και της ΜΟμ. Στη συνέχεια, οι εργαζόμενοι μπορούν να κατευθυνθούν στους χώρους απασχόλησής τους, αυτοί που εργάζονται για τον Φορέα Διαχείρισης στους γραφειακούς χώρους και στα εργαστήρια, ενώ τα μέλη της ΜΟμ στη μονάδα περιθαλψής και επανένταξης φωκιών. Οι επισκέπτες, συνεχίζοντας την πορεία τους μετά τις εκθέσεις, μπορούν να ενημερωθούν μέσω οθονών για τις ενέργειες κάθε τμήματος του φορέα διαχείρισης, να έχουν οπτική επαφή με το τμήμα περιθαλψής και επανένταξης τη ΜΟμ και παράλληλα να έχουν οπτικές φυγές προς τα φυσικά στοιχεία του πάρκου. Στη συνέχεια οι επισκέπτες οδηγούνται έξω από το κτίριο σε μια προβλήτα από όπου μπορούν να μεταβούν σε σκάφος του κέντρου για μια ξενάγηση στο θαλάσσιο πάρκο. Εκτός από αυτή την επιλογή, υπάρχει μια εναλλακτική χερσαία διαδρομή, η οποία καταλήγει σε ένα παρατηρητήριο με θέες προς το πάρκο.

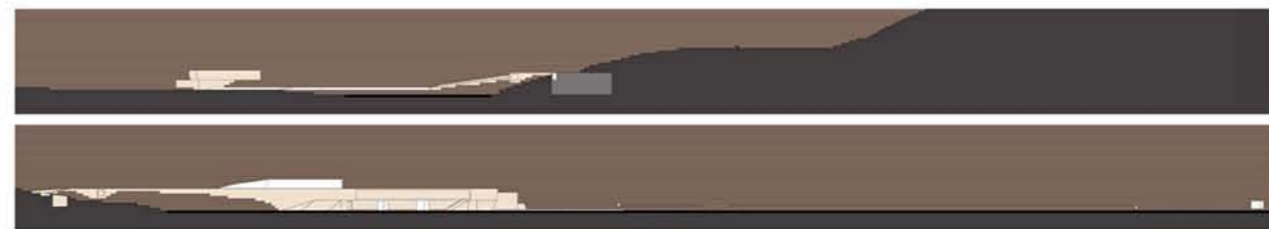
Το κτίριο είναι σχεδιασμένο με τέτοιο τρόπο ώστε, ακόμη και όταν δεν λειτουργεί, να προσφέρει τη δυνατότητα αντίστοιχων εξωτερικών πορειών, με οπτικές φυγές, σε αυτή την περίπτωση, προς στο εσωτερικό του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

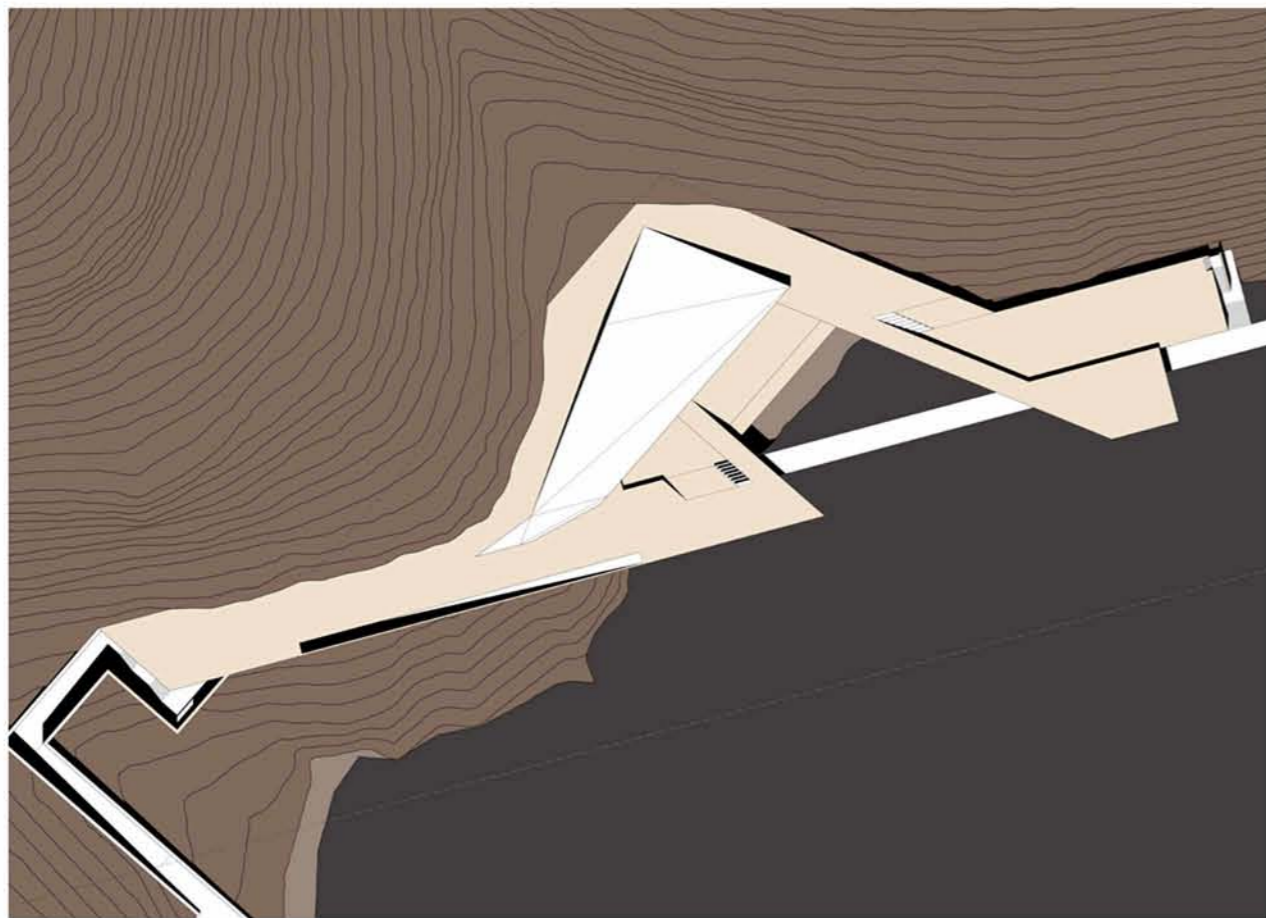

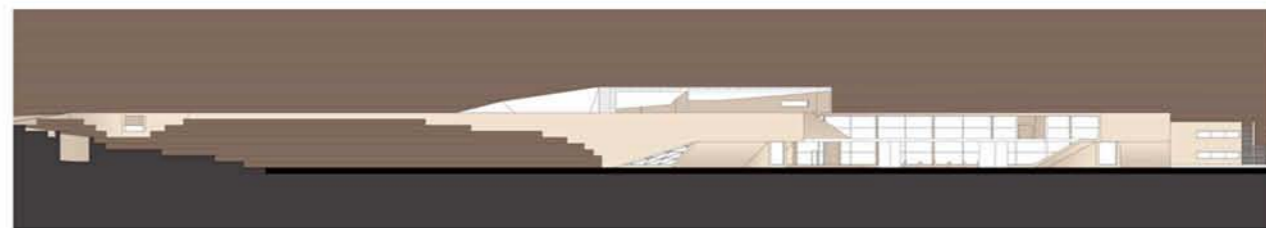
ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΟΨΟΤΟΜΕΣ

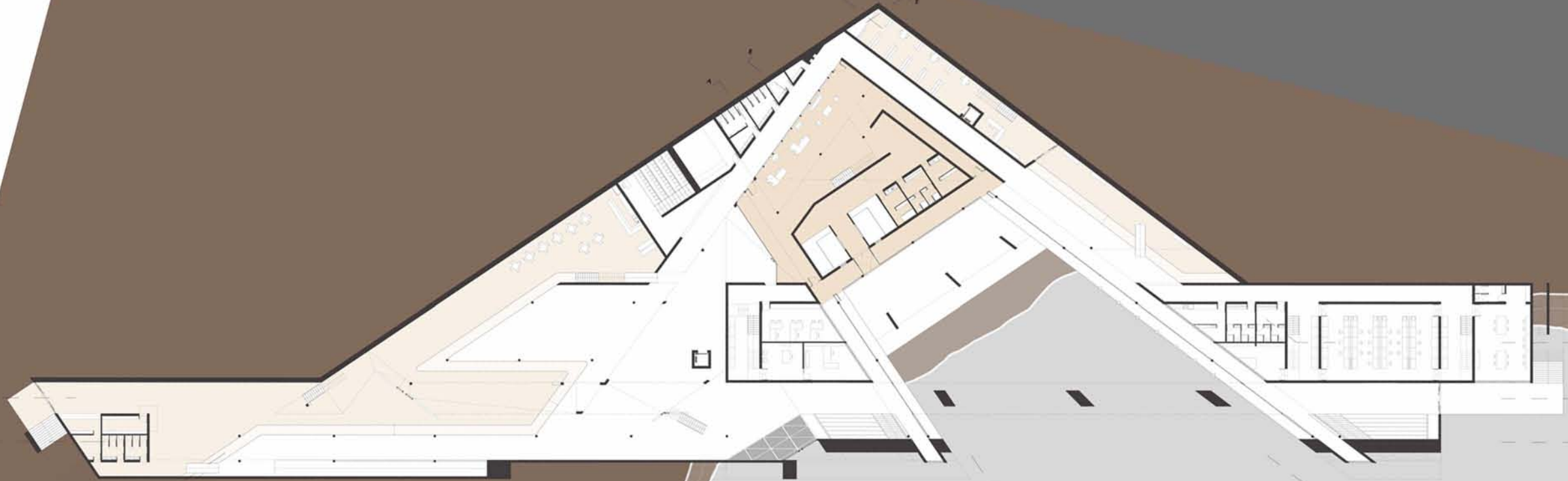

ΚΑΤΟΨΗ ΔΩΜΑΤΟΣ

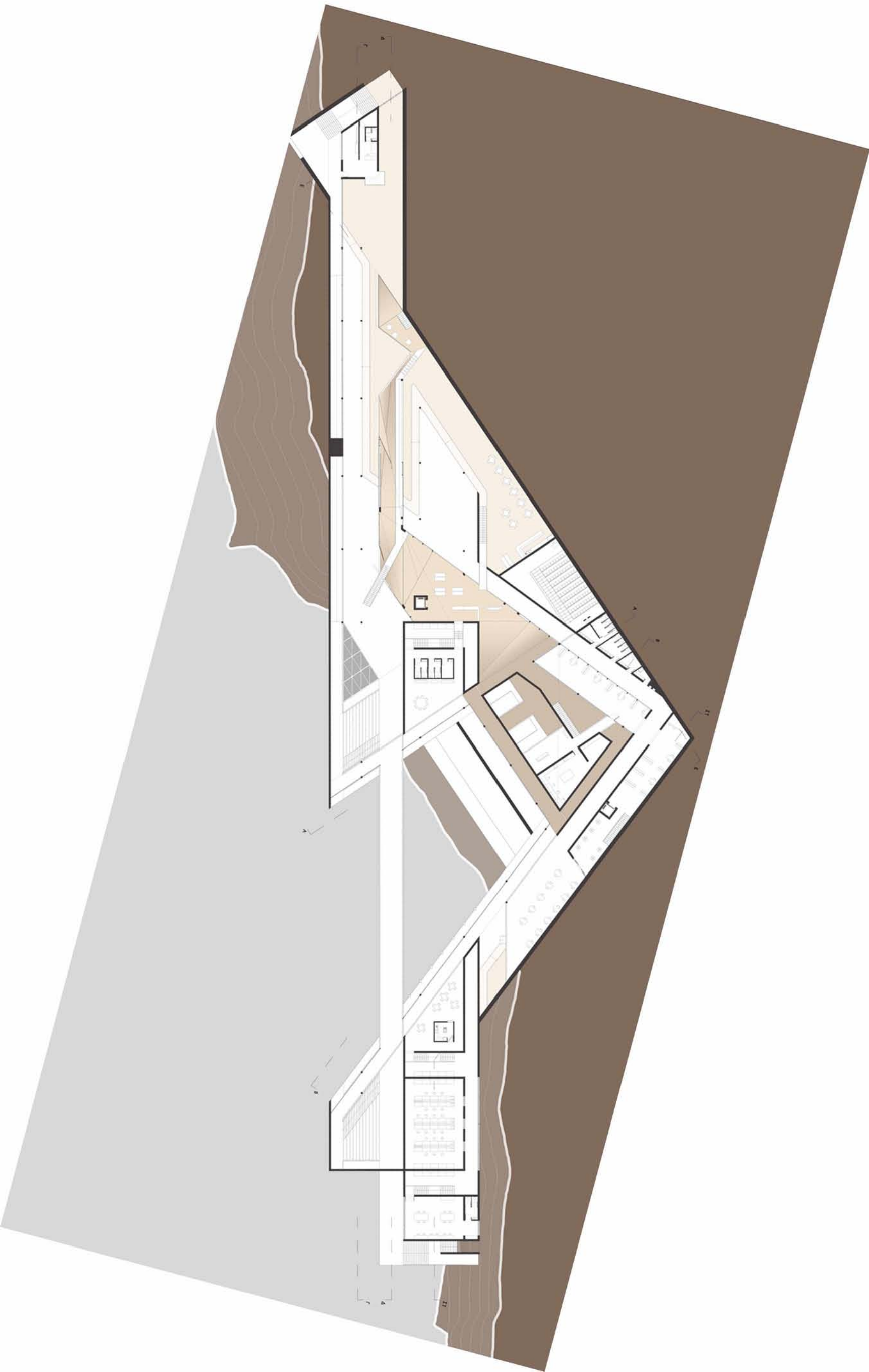

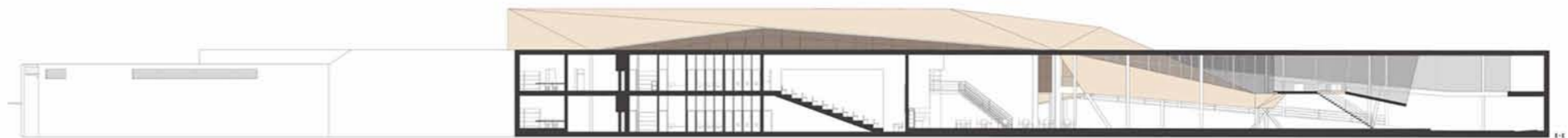
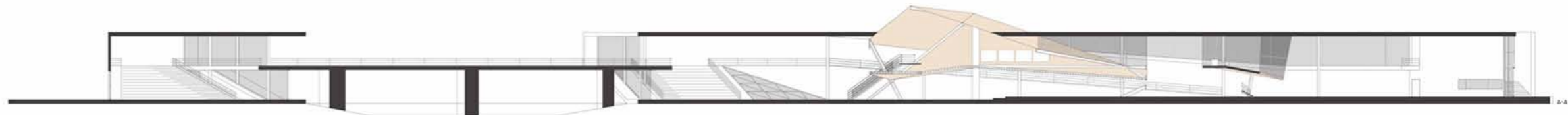
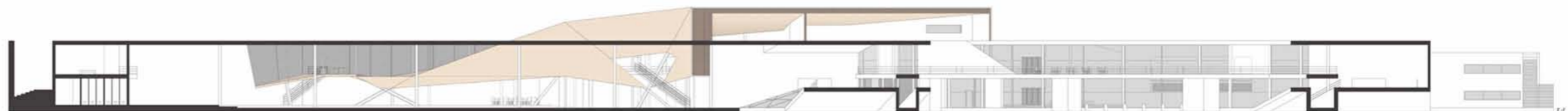
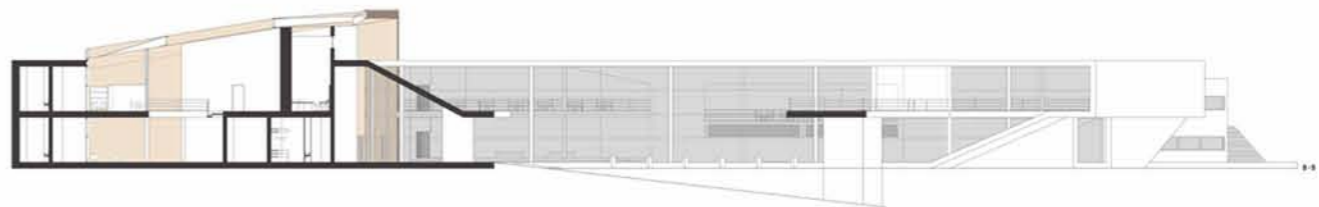
ΟΨΗ

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΩΦΗ ΟΡΟΦΟΥ

TOMEΣ